

WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALECTEN

UNIVERSITEIT GENT
Vakgroep Nederlandse Taalkunde
Blandijnberg 2
9000 Gent

Vragenlijst 157
DECEMBER 2005

VOEDSEL 10: DRANK EN TABAK

Dialect van : ..... (stad, dorp, gehucht, wijk),
..... (gemeente). ..... (prov.)

GESPROKEN DOOR :

Naam : .....
Geboorteplaats : .....
Geboortjaar : .....
Waar opgegroeid : .....
(vroeger) beroep : .....
In welke gemeente werd beroep uitgeoefend : .....
Dialect van moeder : .....
Dialect van vader : .....
Dialect van echtgeno(o)t(e) : .....
Ik ben naar school geweest tot ..... jaar
Datum van invullen van vragenlijst : .....
Adres en telefoonnummer :
.....
.....

OPGETEKEND DOOR :

Naam : .....
Geboorteplaats : .....
Geboortjaar : .....
Dialect : .....
(vroeger) beroep : .....
Ik ben naar school geweest tot ..... jaar.
Hoogste diploma : .....
Adres en telefoonnummer :
.....
.....

Beste medewerker/ster,

Deze vragenlijst moet dienen voor een dialectwoordenboek. Wilt u er dus zorg voor dragen dat u steeds woorden geeft die in uw dialect gebruikelijk waren of zijn. Tracht de dialectuitspraak zo goed mogelijk weer te geven. Maak u echter geen zorgen als dat soms moeilijk blijkt te zijn. Elke aanduiding, hoe onvolmaakt ook, is welkom.

Vul ook de eerste bladzijde (met naam, geboorteplaats enz.) zo nauwkeurig mogelijk in. Mogen we u vragen de vragenlijst in te vullen voor slechts één plaats en niet voor een hele streek? Na 'dialect van : ...' hoort de naam te staan van één bepaalde plaats van voor de gemeentefusies, niet de naam van een streek.

Alcoholische dranken

Hoe noemt u in uw dialect:

1. Een plat woord voor zeer veel drinken?	1.
2. Iemand die uitzonderlijk veel alcohol drinkt?	2.
3. Welke uitdrukkingen en zegswijzen kent u om iemand te benoemen die zeer veel drinkt? Hoe zou u bijvoorbeeld het volgende zinnetje vertalen in uw dialect: " <i>Hij drinkt als een ...</i> " Vervang het woord "drinken" door het dialectwoord dat u gebruikt en vul de vergelijking verder aan.	3.
4. Kent u uitdrukkingen en zegswijzen voor de dronken toestand waarin iemand verkeert nadat hij/zij teveel gedronken heeft? Zoja, welke?	4.
5. Welke uitdrukkingen gebruikt u om aan te geven dat iemand zeer dronken is?	5.
6. Gebruikt u vergelijkingen om aan te geven dat iemand dronken is? Hoe zegt u bijvoorbeeld in uw dialect: " <i>Hij/zij is zo dronken als ...</i> ". Vervang het woord "dronken" in bovenstaande zin door het dialectwoord dat u gebruikt en vul de vergelijking verder aan.	6.
7. Welke uitdrukkingen kent u om aan te duiden dat iemand hoofdpijn heeft en misselijk is door de dag ervoor te veel alcohol te drinken?	7.
8. Welke uitdrukkingen kent u om aan te duiden dat iemand gestorven is van te veel alcohol te drinken?	8.

9. Bier met een donkerbruine kleur?	9.
10. Bier met een gele kleur?	10.
11. Bier met een laag alcoholgehalte dat vooral bij de maaltijden wordt gedronken?	11.
12. Bier dat op ambachtelijke manier door monniken bereid wordt in een abdij?	12.
13. Welke dialectbenamingen kent u nog voor soorten bier?	13.
14. Hoe bestelt u op café een glas (gewoon) bier? <i>“Voor mij een ... aub.”</i>	14.
15. Een kleine hoeveelheid bier die in een glas achterblijft, die niet wordt uitgedronken?	15.
16. Witte schuimmassa die bij het schenken bovenop het bier komt te liggen?	16.
17. Het korrelige bezinksel op de bodem van een fles rode wijn, of sterk bier?	17.
18. Vroeger kwam er op het bier soms een wit gerimpeld, vlokkig vlies te liggen, wanneer het bier slecht geworden was. Hoe noemt u dat vlies?	18.
19. Door lang staan smaak en geur verliezen, gezegd van bier?	19.

20. Het metalen dopje dat dient om een flesje af te sluiten?

20.

21. Een voorwerp om het dopje van een flesje te halen?

21.

22. Het werktuig om een kurk uit een fles wijn te halen?

22.

23. Alcoholische drank met een hoog alcoholpercentage. Welke verzamelnaam gebruikt u voor jenever, cognac, rum, enzovoort? Bijvoorbeeld in de zin: *Ik ben nie zo zot van bier, ik drink liever...*

23.

24. Een glaasje sterke drank (vooral jenever)?

24.

25. Kent u verschillende benamingen voor een glaasje sterke drank, naar gelang van het soort drank dat gedronken wordt? Gebruikt u bijvoorbeeld verschillende benamingen voor een glaasje jenever, een glaasje cognac, enzovoort? Zoja, welke?
Let op, we vragen niet naar de benaming voor jenever, cognac, ... maar naar de naam voor de borrel.

25.

26. Jenever waaraan tijdens het distillatieproces kruiden zijn toegevoegd?	26.
27. Koffie met een scheutje alcohol in?	27.
28. De alcohol die men in koffie doet? Let op, we vragen niet naar de soorten alcohol die men in koffie doet, maar naar een algemene term voor alcohol die men bij de koffie giet.	28.
29. Vroeger bestelde men op café soms een deciliter (1/10 liter) sterke drank, omdat dat voordeliger was dan verschillende druppels na elkaar te bestellen. Hoe noemt u zo'n dl sterke drank?	29.
30. Warme drank bereid uit heet water, sterke drank en suiker, vaak gedronken bij ziekte?	30.
31. Een warme drank bereid uit wijn (ook wel bier of melk) met eierdooiers, suiker en kaneel, al dan niet met wittebrood (dit werd vroeger vaak aan jonge kraamvrouwen gegeven)?	31.
32. Een dikvloeibare likeur die bereid wordt met eieren, alcohol, suiker en gecondenseerde melk?	32.
33. Alcoholische drank, ontstaan uit gegiste en gekruide honing?	33.
34. Welke dialectbenamingen kent u nog voor alcoholische dranken?	34.

35. Welke uitdrukkingen/zegswijzen kent u nog rond alcohol en drinken?	35.

Niet-alcoholische dranken

Hoe noemt u in uw dialect:

36. Een warme drank die bereid wordt door kokend water over fijngemalen koffiebonen in een filter te gieten?	36.
37. Koffie bereiden in het algemeen?	37.
38. De ouderwetse manier waarop vroeger koffie gemaakt werd, door kokend water op of over de gemalen koffiebonen te gieten?	38.
39. Vroeger gebruikte men geen papieren koffiefilters. Wat gebruikte men en welke dialectbenamingen kent u daarvoor?	39.
40. Een kop koffie?	40.
41. Koffie met meer melk dan koffie?	41.
42. De zwarte koffiebrij die overblijft in de filter nadat de koffie is doorgelopen?	42.
43. Koude koffie die opnieuw is opgewarmd?	43.
44. Koffie, gemaakt van koffiegruis dat hergebruikt wordt. Vroeger gebruikte men soms het koffiegruis van 's middag opnieuw voor de koffie van 's avonds. Welke benaming kent u voor zulke koffie?	44.

45. Koffie die weinig smaak, kleur en geur heeft doordat er teveel water aan toegevoegd is of omdat de gemalen koffie verschillende malen wordt gebruikt om koffie te maken?	45.
46. Koffie die erg zwart gekleurd, sterk geurend en smakend is, doordat er weinig water is gebruikt bij de bereiding?	46.
47. Kent u nog andere benamingen voor soorten koffie? Kan u hier de benamingen geven en wat ermee bedoeld wordt?	47.
48. Geroosterde en gemalen wortel van de cichorei als smaakverbeterend middel voor koffie?	48.
49. Het opstijgen van luchtbelletjes in drank?	49.
50. Hoe noemt u de luchtbelletjes zelf?	50.
51. Water dat bruist doordat er koolzuur en mineralen aan toegevoegd zijn?	51.
52. Een sterk gesuikerde frisdrank die bestaat uit bruisend water met een fruitsmaak, meestal geel of oranje?	52.
53. Welke dialectwoorden kent u voor een frisdrank waaruit de bruis verdwenen is (omdat het flesje al te lang open staat)?	53.
54. Een sterk gesuikerde, roodgekleurde vloeistof die met water wordt aangelengd (soms ook in bieren)? Vroeger werd deze vloeistof zelf gemaakt van bessen.	54.
55. Een plastieken buisje om al zuigend mee te drinken?	55.
56. Melk gemaakt van verzuurde room?	56.

57. Melk gemengd met cacaopoeder, als het koud gedronken wordt?	57.
58. Melk gemengd met cacaopoeder, als het warm gedronken wordt?	58.
59. Welke dialectwoorden kent u nog voor niet-alcoholische dranken?	59.

Tabak

Hoe noemt u in uw dialect:

60. Roken (van tabak)?	60.
61. Iemand die uitzonderlijk veel rookt?	61.
62. Welke dialectuitdrukkingen kent u om aan te duiden dat iemand gestorven is van te veel te roken?	62.
63. De rook van een sigaret, sigaar of pijp inhaleren?	63.
64. De rook die ontstaat bij het roken van een sigaret, sigaar, pijp?	64.
65. Roken en daarbij grote wolken rook uitblazen?	65.
66. Veel en met lange trekken roken, waardoor er veel rook ontstaat?	66.
67. Snel en luidruchtig roken?	67.
68. De as van een sigaar of sigaret?	68.

69. Een potje om de as en de peuken van sigaretten en sigaren in te doen?	69.
70. Een potje om de gekauwde pruimtabak in te doen?	70.
71. Een klein houten stokje om vuur mee te maken? Het heeft een kopje waarmee je over het doosje strijkt.	71.
72. Het moderne voorwerp waarmee men een sigaret aansteekt?	72.
73. Gedroogde en fijngesneden bladeren bestemd om gerookt, gepruimd of gesnoven te worden?	73.
74. Vroeger kweekten veel mensen zelf tabak in de tuin. Men moest de bladeren dan door een snijder laten fijnsnijden tot tabak. Om daarop te besparen maakten sommigen van de tabaksbladeren een rolletje. Dat werd dan rechtop in de pijp gezet of men sneed het in stukjes om op te kauwen. Kent u dit gebruik en zoja, hoe noemt u zo'n zelfgemaakt rolletje tabaksbladeren?	74.
75. Sterke tabak?	75.
76. "sterke tabak" als zegswijze?	76.
77. Een kleine, vaak van leer vervaardigde zak, waarin men tabak bij zich draagt?	77.

78. Vroeger stak men de tabak soms in de blaas van een varken. Kent u dit gebruik en zoja, hoe noemde u die zak?	78.
79. De pot in aardewerk om (pruim)tabak in te bewaren?	79.
80. Een houten doos om sigaren in te bewaren?	80.
81. Tabak kauwen?	81.
82. Tabak die dient om op te kauwen of op te zuigen?	82.
83. Een pluk tabak waarop men kauwt?	83.
84. Fijngemalen zeer prikkelende tabak die men gebruikt om te snuiven?	84.
85. Een kleine hoeveelheid tabak die men in een keer opsnuift?	85.
86. Een snuifje tabak nemen?	86.
87. Een dun rolletje tabak, korter dan 10 cm, bijeengehouden door een dun papieren kokertje? Ze zitten meestal per 20 of 25 in een pakje. 	87.
88. Een sigaret of sigaar aansteken?	88.
89. Het stukje dat overblijft van een sigaret of sigaar nadat ze opgerookt is?	89.

90. Een doosje van 20 of 25 sigaretten?

90.

91. Een pak van 10 of meer pakjes sigaretten?

91.

92. Een sigaret die men zelf maakt met tabak en blaadjes?

92.

93. De fijngesneden tabak waarmee een zelfgedraaide sigaret gemaakt wordt?

93.

94. Het speciale papier waarmee een zelfgedraaide sigaret gemaakt wordt?

94.

95. Een (vrij dik) rookgerei gemaakt van op elkaar gerolde tabaksbladeren?

95.

96. Een pijpje waarin men een gedeeltelijk opgerookte sigaar steekt om haar helemaal op te kunnen roken?

96.

97. Een sigaar van lichte tabakken?

97.

98. Een sigaar van zware tabakken?

98.

99. Een kleine, smalle sigaar?

99.

100. Welke dialectwoorden kent u nog voor soorten sigaren? Ken u bijvoorbeeld benamingen voor een lange smalle, een korte dikke, ... ?	100.
101. De kop van een sigaar, het uiteinde dat in de mond wordt gestoken?	101.
102. Het vuureinde van een sigaar, waar de sigaar wordt aangestoken?	102.
103. Rookgerei, meestal uit hout, waarin men tabak doet en dat men in de hand houdt? 	103.
104. Het dunne buisvormige deel van een pijp?	104.
105. Het vuile water in een pijp?	105.
106. Hoorbaar zuigen aan een pijp?	106.
107. Snurkende geluiden maken, gezegd van een pijp?	107.
108. Welke dialectwoorden kent u voor soorten pijpen? Gelieve de dialectbenaming en een beschrijving te geven.	108.